

**ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ЛЮДСТВА І УКРАЇНИ**

підготував Шевцов Василь Юхимович, к.т.н.

Всі процеси в природі побудовані на принципі енергодинамічної пари. Прикладом енергодинамічної пари є відомий всім з «природознавства» «кругообіг води в природі». Через нашу планету «тече» потік сонячного проміння. Воно нагріває воду в океанах і морях, вода випаровується, підіймається в верхні шари атмосфери, де охолоджується і конденсується в краплини. Потoki повітря (вітер) переносять дощові хмари на континенти, де дощ падає на поверхню землі, збирається в струмочки, річки і знову повертається до океану. Енергія Сонця, затрачена на випаровування, перетворилась в енергію вітру, води, тепла, електричних явищ і розсіялась (як з радіатора) в Космос. Нове проміння знову нагріває воду і все повторюється як і раніше.

На річці можна спорудити греблю, поставити на шляху води генератор електричної енергії і утворити на колі (контурі) кругообігу води ланцюг (контур) електричного струму. В контур струму можна включити електромотор і він буде крутити ескалатор (або включити чайник чи радіопередавач). Ескалатор буде механічним контуром, що рухатиметься від контуру струму. Велике колесо сонячної енергії крутить менші, ті ще менші і т.д.

На потоці сонячної енергії побудований контур життєдіяльності біосфери Землі, а на ньому – контур життєдіяльності людства. Спочатку людство використовувало лише «дари» природи. Та для зростаючого населення цього було замало і людство започатковує нове колесо – контур праці. Розвиваючись людство використовує все нові джерела енергії: спочатку біологічну тварин, рабів і кріпаків, потім механічну води і вітру, далі – теплову енергію пару, хімічну і електричну енергії, нарешті, атомну і термоядерну енергію. При цьому ускладнюється і контур праці: до ланки «збирання» дарів додається сільськогосподарська обробка землі (селяни), потім виробництво засобів виробництва (коваль), потім механізація процесів виробництва (інженер), далі технології виробництва і автоматизація (технолог), розробка інформаційних технологій (програміст) і розробка наукового забезпечення (вчений – дослідник).

На контурі праці виникає контур кругообігу «товар-гроші». Можна просто обміняти результатами праці, але це ще не товар. Товаром продукт виробництва стає за умови привласнення йому цензу споживної цінності. Хтось може зробити продукт краще за іншого, а останній уміє робити щось якісніше за третього – доцільною стає спеціалізація. Виникає необхідність у «метрі» виробленого продукту. Таким «метром» стають гроші. Завдяки грошам – еквіваленту продукту, останній можна продати, отримавши за нього гроші і купити чужий продукт, віддавши гроші за труд іншого виробника. Продукт стає товаром. В цьому контурі з'являється надлишок виробничого продукту, який можна продати, або відібрати у виробника, привласнити. Скільки ж можна забрати, а скільки залишити виробнику? Співвідношення між першим і другим регулюється законом 5 хлібин Ф.Кене: Якщо на полі вродило (все, що виросло) п'ять хлібин, то три необхідно повернути полю, а дві можна проїсти. Коли ж з'яси більше, то поле виснажуватиметься і урожай буде зменшуватись. Природа побудована так, що приріст пропорційний тому, що залишилось. Залишилось більше того, що було – зросте і приріст, менше – меншим буде і приріст. Даний принцип у природі носить назву «принципу експоненти» і на рівні біосфери Землі проявляє себе через правило (число) «золотого перетину» $\phi=0,618\dots$. Згідно з правилом «золотого перетину» суспільство повинно витратити не менше трьох хлібин на підтримку того, що вже є в суспільстві (у виробництві), а дві розподілити так, щоб хватило на тих, хто не має відношення до виробництва безпосередньо (державні інститути, що не відносяться до виробництва, наприклад армія; різного роду «паразитуючі» на суспільстві організації на зразок церков, містечьких закладів та т.п.; на виробництво продукції «мертвого» комунального середовища (надлишки житла, меблів, машин і т.д. не цільового, а «престижного» змісту; на послуги в «задоволеннях» людської фізіології і «збочених» -- інтелекту та духовності, на накопичення мертвого капіталу. І все це при тому, що якусь частину із «двох хлібин» необхідно витратити на розбудову ядра виробництва: на науково-технологічні дослідження, нові технології і засоби виробництва, на підготовку нових працівників і нового технологічного середовища. По своїй суті та наука, яку називають економікою, займається питанням, як розподілити останні «дві хлібини» так, щоб і ягнята були цілі, і вовки ситі, та ще щось залишилось і на розширення виробництва.

На контурі колообігу «товару-грошей» будується контур споживання (спочатку фізіологічне, потім існування в одному середовищі, або комунальне споживання, потім інформаційне, далі – духовне...). В залежності від ланки споживання будується контур привласнення.

Щоб зрозуміти дії більшості людей у суспільстві, необхідно згадати ще один важливий принцип будови Всесвіту – принцип розбудови системи під задачу, яку вона має виконати. Людина, як біологічний об'єкт має вижити за всяку ціну і продовжити себе (розмножитись). Для вирішення даної

задачі моральних обмежень не існує, а в боротьбі за виживання годиться все. І чим більше ти розбудований в фізичному і в інтелектуальному відношеннях (маєш швидші ноги – колеса, кращі руки – верстати, або інші люди – «раби», кращі уші-локатори, кращі очі-мікроскопи-телескопи, мозок більших можливостей – книгу, комп'ютер, більший шмат землі і біологічний дім), тим більші твої можливості. Якщо людина не може виконати задачу сама, то об'єднавши зусилля можна досягти більшого. Виникають об'єднання людей, що конкурують за «територію» існування і розмноження між собою, як і окремі люди. Так виникає на контурі споживання «контур привласнення».

Тож, коли мова йде про розподіл «2 хлібин», то кожен прагне відкусити побільше «хліба», від окремої особи до партій, кланів, відомств, інститутів і т.д. Оптимальною має бути така модель розподілу, де й виробник би не постраждав і на розширене виробництво залишилась якась їх частина «двох хлібин». Щоб регулювати «розподіл» і захистити свою територію від конкурентів, утворюються структури влади, що в залежності від місця народу в контурі життєдіяльності людства та енергії, що використовується, отримують назви диктатур, республік і демократій.

Підводячи підсумок викладеному вище матеріалу, необхідно підкреслити те, що економіка – це не якісь особливі, а такі ж, як закони Ньютона, закони розвитку суспільства і економіки. Відповідно до нового розуміння економіки формуються проблеми її розвитку та задачі, що стоять на даному етапі розвитку людства.

1. Розбудова контуру праці людства.

З розвитком людини і людства в цілому розбудовується контур життєдіяльності людства, а на ньому – контур праці. Найпростіший контур праці включає в себе лише сільськогосподарську ланку. Поступово, з освоєнням нових джерел енергії, змінювався і контур праці людства, включаючи в себе все нові і нові надбання людського розуму від ланки праці коваля до ланки праці вченого-дослідника.

Яка структура контуру праці є оптимальною, яким має бути співвідношення між ланками в контурі праці, як він буде розбудовуватись у майбутньому і яке в планетарному контурі праці займає нині та може зайняти в майбутньому Україна?

Задача. Продумати і розробити структурно контур праці країни і людства в залежності від виду енергії, що використовується. Розглянути структуру будови суспільства, характерну для тих ланок контуру праці, що використовуються. Яке місце займає в контурі праці Україна і що необхідно зробити, щоб наша країна ввійшла в групу чільних держав, які визначають глобальні напрямки розвитку людства в III-му тисячолітті.

Орієнтири. Останньою ланкою, яку використовують передові країни, розробка новітніх, в першу чергу інформаційних, технологій. Україна в цьому списку займає дві перші ланки: сільськогосподарського виробництва і первинної переробки промислової сировини, по суті являючись додатком до розвинутих контурів держав, що використовують найновіші досягнення. І хоча в Україні є «залишки» технологій імперії, в тому числі використовується і атомна енергія, але це використання йде на рівні перших двох ланок.

Відповідно структура суспільства і влади зумовлена місцем України в світовому контурі праці і відповідає феодалному та ранньокапіталістичному (так званого хижачького капіталу) періодом у становленні суспільства.

2. Технологічне ядро існування і розвитку суспільства.

Все, що приймає участь у виробництві продуктів споживання людиною і суспільством, необхідних для життєзабезпечення, може розглядатись в якості технологічного ядра існування суспільства (три хлібини, за визначенням Франсуа Кене). Що входить до складу технологічного ядра, чим зумовлена його будова, які структури є пріоритетними і який відсоток оновлення повинно мати ядро по закінченню повного циклу виробництва? Яка структура технологічного ядра українського суспільства? Що необхідно зробити для того, щоб технологічне ядро виробництва в Україні відповідало стандартам розвинутих технологічно країн?

Задача. Дослідити структуру виробництва передових в технологічному відношенні країн і України, зробити порівняльний аналіз, визначити точки відставання. Спрогнозувати будову і розвиток технологічного ядра (середовища) в найближчій перспективі і розробити заходи по ліквідації відставання України від передових в технологічному відношенні країн.

Орієнтири. Будова технологічного ядра (середовища) виробництва, відповідає потребам тих ланок виробництва, які дана країна займає в світовому контурі праці. Якщо раніше кожна країна по-

винна була мати для свого життєзабезпечення всі ланки попереднього розвитку в контурі праці, то в період глобалізації практично всіх аспектів життєдіяльності людства не обов'язково мати нижчі ланки виробництва в своєму контурі праці. Як розвинута людина використовує іншу для виконання менш кваліфікованих операцій, так і передові в технологічному відношенні народи використовують відсталі в якості некваліфікованих додатків до своїх контурів життєдіяльності. Навіщо мені копатись у землі, якщо я продам тобі свій комбайн утридорога і «заберу» у тебе все що ти виробив на Землі? Навіщо мені робити комбайн, якщо без сучасних технологій обробки Землі і рослин ти програєш іншим виробникам, а тому я продам тобі «технологію» втридорога і заберу все, що ти заробив на своєму комбайні... Кожна наступна ланка в контурі праці експлуатує і обирає попередню, а тому рівень життя буде найвищий у тих країнах, технологічне ядро яких відповідає останнім ланкам виробництва контуру праці. Що роблять ці країни, щоб залишитись самим «на вершині», і щоб інші назавжди залишались на рівні нижчих ланок виробництва і організації технологічного середовища?

3. Оптимізація екологічної моделі розвитку суспільства.

Оптимальною вважається та система, яка максимально відповідає вимогам досягнення цільової функції. Яка цільова функція розвитку кожної нації, народу, суспільства в цілому? Сучасні дослідники все зводять до «рівня споживання» та «якості споживання», що приблизно теж саме, що авто створене для того, щоб просто поїздити, бути «красивим» і споживати все якісніший бензин ради самого споживання.

В дійсності, в умовах обмежених територій існування, енергетичних потоків і матеріальних ресурсів планети йде невидима, безперервна, конкурентна «війна» за «територію виживання і розмноження». Це не лише фізична територія, але й технологічна, й інтелектуальна, й духовна. І та країна, яка захопить більшу територію в своїй розбудові на останній (або останніх) ланках світового контуру праці, та матиме і більші перспективи для свого розвитку в майбутньому. Мова не про дорогі авто і фізіологічні насолоди, де «проїдається капітал», не про задоволення потреб чиновників-паразитів, а про те, як розподілити ті «дві хлібини», що є у твоєму розпорядженні таким чином, щоб виділити максимально можливу частину на інтелектуалізацію суспільства, на відтворення людської бази (народжуваність і виховання) та на свою максимальну розбудову в останній ланці світового контуру праці.

Задача. Розглянути «успішні» моделі економічного прориву нині самих розвинутих країн, проаналізувати стан і можливості української економіки, запропонувати заходи по зменшенню проїдання додаткового суспільного продукту та план по розбудові України в інтелектуальній ланці розвитку світового контуру праці.

Орієнтири. Не чорноземами багата людина і нація (хоча і цим теж), а перш за все інтелектом. Можна мати лани із золота і бути дурним і голодним, а можна жити в пустелі і мати все для фізичного, інтелектуального і духовного зростання і процвітання народу. Тож пріоритетними в діяльності влади (яка відповідає в Україні на даний момент рівню феодалізму і хижого капіталізму) має бути максимальна увага до інтелектуалізації і технологізації всіх процесів у суспільстві, з акцентом на розвиток інтелектуальної творчості, на виховання вчителів учителів. На кінець ХХІ-го сторіччя ті нації будуть в авангарді прогресу людства, які стануть творцями творчості, які організують конвеєр, безперервне виробництво нових технологій і продаватимуть їх країнам, життєдіяльність яких залишатиметься на рівні нижчих ланок контуру праці людства.

4. Принцип розбудови в будові і еволюції суспільства.

Кожен об'єкт «розбудовує» себе під виконання поставленої задачі. До трактора, щоб він орав, чіпляють плуг, а коли треба рити траншею – ківш. Для виконання своїх задач людина розбудовує себе фізично, інтелектуально і духовно. Так само розбудовує себе людство, перетворюючись поступово в одну із ядер-оболонок Землі – в ноосферу.. Але при цьому розбудова йде не єдиним фронтом, а кожна людина, група людей, прошарок населення, нації і народи розбудовують себе, забезпечуючи свою «територію» існування і розширюючи її. Результатом цієї розбудови є діючий на контурах праці та кругообігу «грошей-товарів» контур привласнення. Першими об'єктами привласнення стали «території» в біосфері та представники біосфери (в тому числі людина як біооб'єкт). Як розвивався контур привласнення в процесі еволюції людства, на якій стадії функціонування цього контуру знаходяться громадяни України і світу, які перспективи розвитку контуру привласнення і до яких об'єктів – кандидатів на привласнення буде прикута увага суспільства в найближчому майбутньому?

Задача. Дослідити будову контуру привласнення і його залежність від контуру праці. Проаналізувати особливості будови контуру привласнення в Україні і чим загрожують країні наступні етапи «приватизації» в процесі розбудови наддержавами і світовими кланами своєї «території».

Орієнтири. Аналізуючи процес розвитку людства, неважко помітити, що привласнюється все, що розбудовує «територію можливостей» людини, суспільного утворення, народу. Спочатку привласнювалась територія і об'єкти, потім знаряддя праці, потім предмет праці, потім фізична праця людини, потім її майстерність (кваліфікована праця), пізніше інтелектуальна творчість, далі безпосередньо інтелект. Останнє, що залишилось – це душа людини. Але й вона останнім часом знаходиться під безперервною дією засобів масової інформації, форматується у відповідності до закону отримання максимального прибутку. Зовні повністю вільна людина може бути абсолютним рабом, додатком чужої волі і чужої духовності. Самий ефективний засіб привласнення чужого, коли людина «з радістю» і «натхненням» сама несе себе в жертву хижаку, не кажучи про все, що вона зробила і має. Можна мати державні кордони, свою владу і бути водночас повним інтелектуальним і духовним рабом інших народів. Згадайте кому належать фінансові і інформаційні потоки в Україні, чия культура брудним потоком ллється з усіх каналів телебачення і тоді зрозумієте чим додатком є Україна на сьогоднішній день і хто зацікавлений у тому, щоб ми залишались і далі в подібному стані.

5. Контур обігу товарів і грошей в суспільстві.

Грошова маса має відповідати кількості споживчого товару. Але не існує ідеального метра вартості товару. Ціна метра устанавлюється статистично в межах ринку товару. Товар завищеної вартості падає в ціні, заниженої – зростає, в результаті ринок устанавлює рівновагу між товаром, його ціною і кількістю випущених грошей. Із цієї маси грошей три п'ятих має абсолютний статус ядра економіки, а дві п'ятих обертається в сфері розподілу і проїдання. Як визначити масу грошей в якості еквівалента національного виробництва товарів і послуг, як їх розподілити між робітниками і «паразитами» (особливо коли останні кричать, що вони хочуть їсти більше всіх). Що таке інфляція грошей і девальвація, які функції грошей взагалі і чи можна взагалі обійтись без грошей?

Задача. Розібратись з питанням оцінки вартості товарів і грошей, проаналізувати функції грошей в економіці і їх роль в суспільному прогресі, подумати над тим, чи залишаться гроші і в майбутньому грошима (як вони є), чи, можливо, з'явиться їх якийсь еквівалент? Як розвиватиметься контур «товар-гроші» в майбутньому?

Орієнтири. В якості «пробного каменю» на ринок спочатку викидається «купонна маса», знаючи яку і ціни що устанавились в ній, на товар, нескладно оцінити загальну масу товару в кругообігу. Після стабілізації цін на ринок «викидається» прийнятна маса грошей. Але грошей в одному місці скопичується забагато, в іншому недостатньо для еквівалентного обміну, тому грошей повинно бути дещо більше, а їх вартість на стільки ж знижується, на скільки збільшується маса грошей. При фіксованій «ціні» на товар і на роботу (заробітна плата), випустивши більше грошей можна купити за меншу вартість товар (обідрати виробника) і видати зарплату, на яку менше купиш (обідрати працівника в зарплаті). Як наслідок держава і банки зацікавлені в друку додаткових грошей, обезцінюючи їх і оббираючи своїх громадян. Рівень інфляції -- це рівень оббирання. Якщо гроші міжнародні (на зразок долара), то випускаючи додаткові долари можна оббирати весь світ і, навіть, купувати товар «даром» (як ті, хто друкує долар, купили практично всю власність «народу» в країнах пострадянського простору). Якщо ж спробувати збільшувати грошову масу на відповідну додаткову масу товару (щоб ціна не змінилась), то твій товар, не обезцінений інфляцією штучно, буде програвати в ціні, і люди купуватимуть такий же товар обезцінений інфляцією долара. Прив'язавши курс національної валюти до долара ми устанавлюємо паритет в ціні на товар, але долар обере нас за рахунок власної інфляції.

З іншого боку, використовуючи інструмент здешевлення грошей можна регулювати перерозподіл капіталу в країні і «знаходити» (оббираючи власний народ) гроші на розширене виробництво і впровадження нових технологій. В залежності від мети інфляція може нести як позитивний, так і негативний відтінок.

Механізм оббирання долларом всіх країн не подобається багатьом, а тому у декого виникає бажання самим друкувати еквівалент – фальшиве золото. Із покращенням якості технологій найближчим часом стане неможливим не підробити гроші (або ж кількість ступенів захисту прагнутиме до безмежності і гроші стануть дорожчими самих грошей). Тож на порядку денному стоїть питання

«нових по своїй суті грошей», які не можливо було б підробити. Що це будуть за гроші? Може ви придумаете?

6. Контур споживання суспільства і середовище існування.

Найважливішими продуктами споживання були, є і будуть ті, що забезпечують життєдіяльність організму: продукти харчування, а останнім часом вода і повітря. Другими в ряду споживчих якостей є речі і послуги, що відносяться до процесу розмноження і задоволення фізіологічних запитів. На третьому місці знаходяться предмети якості комунального середовища, на четвертому – предмети розбудови «території виживання і процвітання» на наступних – все те що розбудовує інтелект і духовність самої людини (якщо інші ним не користуються, то тоді цінність того, що ти маєш, невідома і другим не цікавить). Тим не менше потреби людини змінюються і зростають разом зі змінами контуру праці. Як будується і як змінюється контур споживання в залежності від середовища існування і ланки, яку займає дане суспільство в контурі праці?

Задача. Вивчити запити населення в різні історичні часи в залежності від розвитку контуру праці, проаналізувати зміни що відбувались і структуру сучасних запитів, спрогнозувати розвиток контуру споживання в найближчому майбутньому.

Орієнтири. На перших історичних етапах розвитку людства найвищу споживну цінність мали продукти харчування та задоволення фізіологічних потреб. З появою виробництва до перерахованих добавились запити до покращення комунального середовища. Якісного стрибка людські запити зазнали після появи засобів масової інформації: книга і газета, радіо і телекомунікації, мобільний зв'язок і Інтернет перевернули область інтелектуального життя, стали такою ж обов'язковою частиною людського буття, як і звичайний хліб.

З розвитком суспільства і черговими змінами в його структурі в число об'єктів споживання ввійдуть мистецтво, творчість, предмети і речі, пов'язані з духовністю людини. А ще далі, на обрії можливого просвічуються контури життя і сутності буття людини.

В розмові про споживчі цінності майбутнього слід пам'ятати, що всі цінності діляться в залежності від мети на цінності та антицінності.

7. Структура суспільства і структура влади.

В залежності від місця ланки виробництва даного суспільства в контурі праці будуються виробничі відносини і структура виробничих сил. Так за прийнятою класифікацією землеробному сільськогосподарському виробництву відповідає феодальний устрій суспільства, промисловому – парламентський. В дійсності структура влади змінюється постійно в залежності від структури суспільства. Як же змінюється структура суспільства і структура влади?, яка нині, структура українського суспільства і структура влади в Україні. Як ці дві структури змінюватимуться в майбутньому?

Задача. Проаналізувати структуру суспільства і відповідну їй структуру влади протягом цивілізаційної історії людства, зробити висновки залежності указаних структур від ланки виробництва в контурі праці. Розглянути структуру українського суспільства та структуру влади, спрогнозувати розвиток подій в розбудові українського суспільства і світового співробітництва.

Орієнтири. Перша відома структура суспільства була родоплемінною, а владою – вожді, жерці і старійшини. При рабовласницькій структурі суспільства влада знаходилась у князя і дружинників. При феодально-власницькій – у князя, дружинників, феодалів.

В суспільстві фізичного капіталізму керують королі, парламент і перші капіталісти. На зміну фізичному приходить індустріальний капітал, а країни переходять під нагляд парламентів і банкірів. В період технологічного капіталу до парламентарів під'єднуються трести і концерни, а структури фінансово-промислових груп суспільства інтелектуально-фінансового капіталу знаходяться під наглядом і контролем міжнародних фінансово-промислових груп. Суспільства інтелектуально-фінансового капіталу контролюватимуться міжнародними інтелектуально-фінансовими групами, а при глобально-інтелектуально – духовному устрої – інтелектуально-духовними кланами. Звичайно останні структури суспільства і влади чисто гіпотетичні. А як думаєте ви?

8. Конфліктність, як засіб оптимізації суспільного контуру життєдіяльності і суспільної економіки?

На обмеженій територіально, ресурсно і енергетично планеті розбудова окремої особи, роду, нації неможлива без посягань на давно поділену територію. Ситуація дещо покращилась після вступу

людства в еру інформаційних потоків і територій. І поки йде захоплення і розподіл раніше незайнятого інформаційного простору – зони конфліктності лише формуються, щоб потім вибухнути разом з протистояннями фізичних територій. Деяке заспокоєння принесе розподіл духовної території, але теж лише на якийсь час. А може сценарій конфліктності буде зовсім іншим? І що в цьому сценарії торкнеться України?

Задача. Дослідити і класифікувати види людських і суспільних конфліктів і засоби їх вирішення. Розглянувши як змінюються конфлікти за змістом і формою при зміні формацій. Дослідити ситуацію в Європі і світі і спробувати спрогнозувати райони потенціальної конфліктності.

Орієнтири. Ще великий німецький канцлер Бісмарк сказав: війна – це продовження попередньої політики силовими засобами. На початку становлення людства війни йшли за територію, потім до неї добавились раби і товар, пізніше – за сировину і промисловість. З освоєнням електричної енергії почались війни форм власності і технологічні війни, на зміну яким ідуть структурно-суспільні в боротьбі за ресурси (тероризм). А попереду уже майорять інтелектуально-фінансові конфлікти (інтелектуальний тероризм) та інтелектуально-духовні (духовний тероризм). Звичайно, це війни безкровні, без вибухів і фізичних трупів. Зате все це вже в іншому вигляді з'являється в інформаційній і духовній сфері. Мир в фізичному просторі існування не є миром в інших сферах буття людини і суспільства.

9. Контур кругообігу ресурсів.

Розвиток суспільства в значній мірі (якщо не в вирішальній) залежить від наявності території існування в просторі і часі енергетичних, матеріальних і інформаційних ресурсів. Рано чи пізно, але кожний, кінцевий за обсягом, ресурс вичерпується, в той час як для прогресивного розвитку необхідно мати якщо не зростаюче, то хоча б постійне його значення. Що стосується людства, то останнім часом все більше тривог і запитань у дослідників викликає питання ресурсного забезпечення подальшого розвитку суспільства. Вичерпуються родовища металів і будівельних матеріалів, виснажуються поклади нафти і газу, все менші запаси придатної для вживання води, проблеми з повітрям. Що ж чекає людство і Україну в майбутньому? Як забезпечити сталий економічний розвиток, на яких ресурсах будувати майбутнє?

Задача. Дослідити споживання ресурсів суспільством в залежності від структури контуру праці та контуру споживання, вивчити як змінюється структура ресурсного споживання, які ресурси будуть задіяні в якості першочергових у найближчому майбутньому? Проаналізувати ресурсні можливості України і їх цінність для розбудови суспільства III-го тисячоліття.

Орієнтири. За словами Д. Менделєєва в природі сміття не існує, сміття виробляє людина. Розглядаючи виробничу діяльність людини легко помітити, що людина все споживає, майже нічого (на відміну від природи) не відновлюючи. Позитив можна знайти лише у сільськогосподарському виробництві, де людина, використовуючи енергію Сонця та ресурс Землі відтворює, поповнює затрачений біоресурс. Якщо ж ми хочемо не мати проблем з біоресурсами (і не тільки), то вся виробнича і споживна діяльність має бути побудована на процесах самовідновлення ресурсів, або штучного відновлення, без шкоди для оточуючої природи. Важливими в вирішенні питань побудови контурів кругообігу ресурсів є питання його засміченості і старіння, швидкості функціонування контурів виробництва і споживання та ритмічності (когерентності) його функціонування відносно інших потоків.

10. Економіка майбутнього.

На нинішньому етапі розвитку людства ми спостерігаємо за процесами глобалізації світової економіки. Завдяки дії принципу Гюйгенса в економіці рівень розвитку всіх ланок світового контуру праці має прийти до єдиного сучасного технологічного рівня, як і рівень життєдіяльності всіх країн задіяних в загальному контурі праці (примітка: звичайно для рівня даної ланки: навіщо вища освіта тому, кому достатньо знати в якому порядку нажимати три кнопки). Але паралельно з поглинанням дрібних структур планетарними відбувається інший процес: зростає і набирає сили процес світового тероризму. В єдиній системі досить зруйнувати одну ланку, щоб увесь контур перестав діяти. Так яким чином і на яких засадах буде розвиватись економіка майбутнього, яке місце в економічних структурах і процесах займатиме в майбутньому Україна?

Задача. Дослідити тенденції глобальних процесів і змін (в тому числі в економіці) на планеті, розглянути вплив цих процесів на світову економіку і на економіку України, спрогнозувати напрямки

подальшого розвитку економіки і запропонувати модель власного бачення економіки, в тому числі України.

Орієнтири. Щоб вихід з ладу однієї ланки не потягнув за собою руйнацію всього контуру, необхідно організувати велику кількість невеликих за результатами діяльності контурів, що в цілому б виконували роль одного глобального. Можливе також дублювання найбільш важливих ланок контуру праці. Виробництво має позбутись ознак гігантизму (як колись динозаври) і перейти в площину суперсучасного, але замкнутого в межах невеликої території, хутора.

Розбудова контуру праці і контуру споживання весь час змінює кількість і якість товарних потоків. Відповідно, змінюються і економічні структури. Чи залишиться товар товаром у сучасному розумінні, як зміняться ринки, гроші, установи, що обслуговують гроші?

I, нарешті, як зміниться сам виробник і предмет його праці?